

Notat vedrørende

Ishøj ungeprofilundersøgelse 2019

En kortlægning af trivselsproblemer og risikoadfærd blandt eleverne i 7. og 8. klasse

Udarbejdet af Tryghed og Kriminalitetsforebyggelse, Marts 2020
Ungeprofilundersøgelsen er gennemført på boernungeliv.dk

Indhold

Indledning.....	3
Trivsel	4
Trivsel: Generel velbefindende.....	4
Trivsel: Adgang til social støtte fra familie, voksne og venner.....	5
Trivsel: Konflikter	7
Trivsel: Mobning	9
Adfærd på nettet	11
Risikoadfærd	13
Tobaksrygning & e-cigaretter	13
Alkohol.....	14
Hash & lattergas	14
Kriminalitet	16
Opsummering	17

Indledning

Ungeprofilundersøgelsen søger at kortlægge en række væsentlige aspekter af 7. og 8. classes elevers sociale og sundhedsmæssige livsvilkår. Undersøgelsen baserer sig på spørgeskemaer besvaret af samtlige 7. og 8. klasser på folkeskolerne i Ishøj og indgår i en national kortlægning, der gør os i stand til at sammenligne besvarelser fra elever i Ishøj med besvarelser fra elever i resten af landet. I dette notat fremlægges data fra Ishøj med relevans for det kriminalitetsforebyggende arbejde i bredeste forstand.

Undersøgelsen viser, at flertallet af elever i Ishøjs 7. og 8. klasser trives i skolen, i hjemmet og i fritiden. Samtidig viser undersøgelsen, at det kun er ganske få af eleverne, der er involveret i kriminalitet og andre former for risikoadfærd.

Imidlertid viser det sig dog, at elever fra Ishøj på nogle områder hyppigere oplever problemer i ungdomslivet, end elever i resten af landet:

- Andelen af elever der *ikke* eller *slet ikke* har det godt i skolen er væsentligt højere end landsgennemsnittet.
- Færre oplever at en voksen griber ind, hvis en klassekammerat har det svært

Omvendt peger undersøgelsen på, at der er områder, hvor eleverne i 7. og 8. klasse udøver mindre risikoadfærd end eleverne i 7. og 8. klasse i resten af landet:

- Færre har delt et seksuelt billede/video af sig selv
- Markant færre har prøvet at drikke alkohol
- Færre har taget noget fra deres forældre uden at få lov

Udover at give et øjebliksbillede af ungdomslivet i Ishøj, har undersøgelsens resultater bidraget til at afdække hvilke områder, det er relevant for SSP-samarbejdet på den enkelte skole – såvel som på det samlede kommunale niveau - at fokusere indsatsen. Håbet er, at den vil kvalificere det kriminalitetsforebyggende arbejde, så vi kontinuerligt kan arbejde med at nedbringe antallet af børn og unge, der mistænkes eller sigtes for kriminalitet.

Trivsel

Begrebet *trivsel* kan – ligesom lignende begreber som tryghed og tilfredshed – være lettere at konstatere når det *ikke* er til stede. Altså, når der er tale om egentlig mistrivsel. Ikke desto mindre søger man ofte at måle trivslen hos enkelte elever og klasser i skolen, fx i forbindelse med Undervisningsministeriets Nationale Trivselsmåling.

I Ungeprofilundersøgelsen indgår en række spørgsmål, der på forskellig vis kan belyse aspekter af elevernes trivsel:

- Generel velbefindende i skole, familie og fritid
- Adgang til social støtte fra venner/veninder og voksne
- Konflikter i skolen
- Mobning

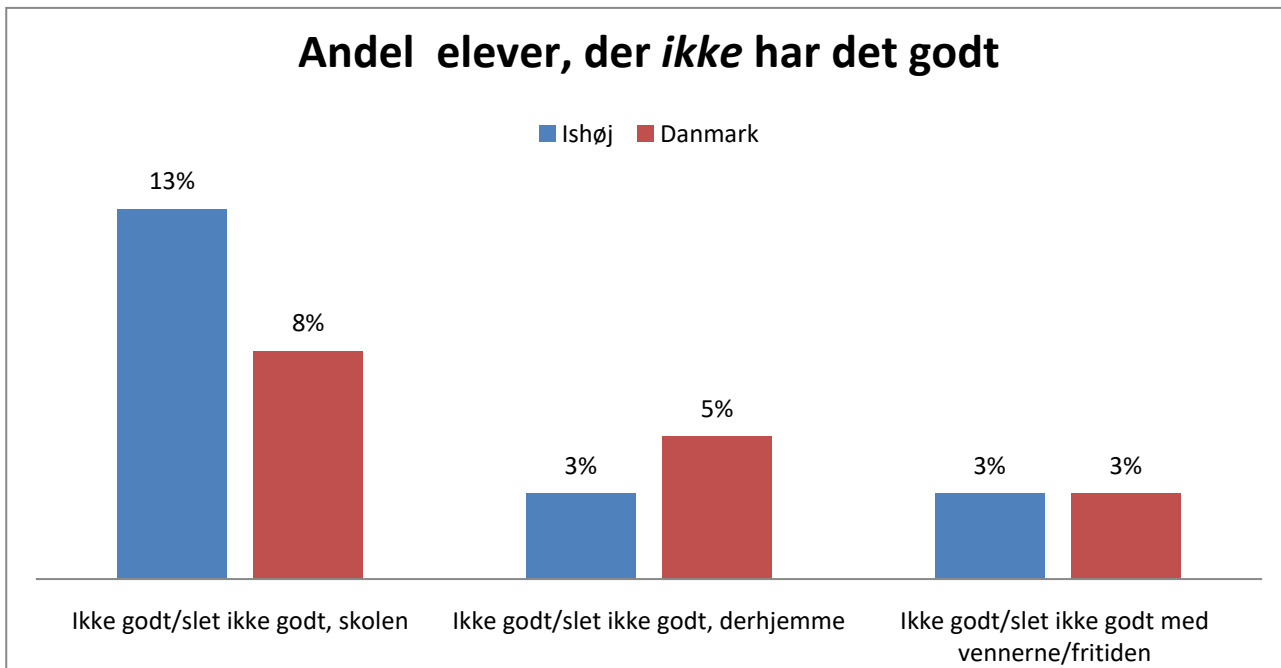
Spørgsmålene er beslægtede med spørgsmålene i den Nationale Trivselsmåling, men kan ikke sammenlignes én til én, da der er afvigelser både i formuleringer og svarmuligheder på flere punkter. Derudover besvares Ungeprofilundersøgelsen i Ishøj kun af eleverne i 7. og 8. klasse, hvorimod den Nationale Trivselsmåling dækker alle klassetrin.

Trivsel: Generel velbefindende

En af de måder man kan undersøge elevers trivsel på er ved at spørge dem hvordan de har det. Det aspekt af trivsel man her afdækker, kan betegnes som ”generel velbefindende”. Et stort flertal af eleverne udtrykker, at de generelt har det godt i de tre vigtige områder af børne- og ungdomslivet, som undersøgelsen spørger til: skole, familie og fritid.

Hvordan har du det for tiden?	Rigtig godt/godt	Ikke godt/slet ikke godt
I skolen	87%	13%
Derhjemme	97%	3%
Med vennerne/fritiden	97%	3%

Set i forhold til landsgennemsnittet, oplever væsentligt flere elever i Ishøj, at de *ikke* eller *slet ikke* har det godt i skolen. Andelen der oplever *ikke* eller *slet ikke* at have det godt i fritiden, svarer til landsgennemsnittet, mens der er en anelse færre elever i Ishøj, der angiver, at de *ikke* eller *slet ikke* har det godt derhjemme.

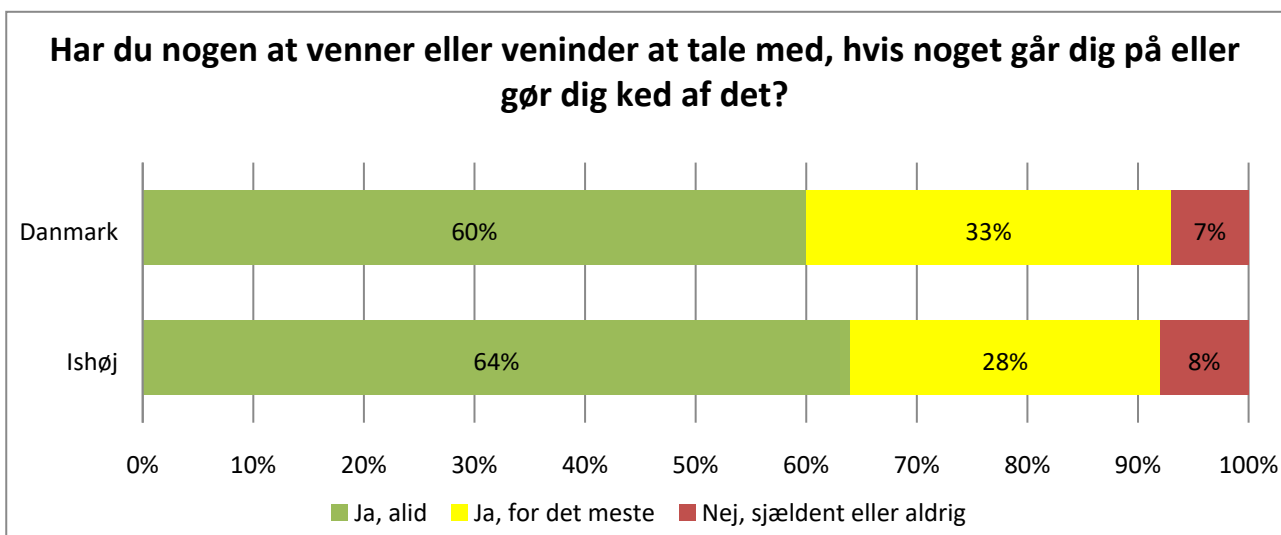

Figur 1: Forskellene mellem elever i Ishøj og resten af landet, når der måles på generel velbefindende

Trivsel: Adgang til social støtte fra familie, voksne og venner

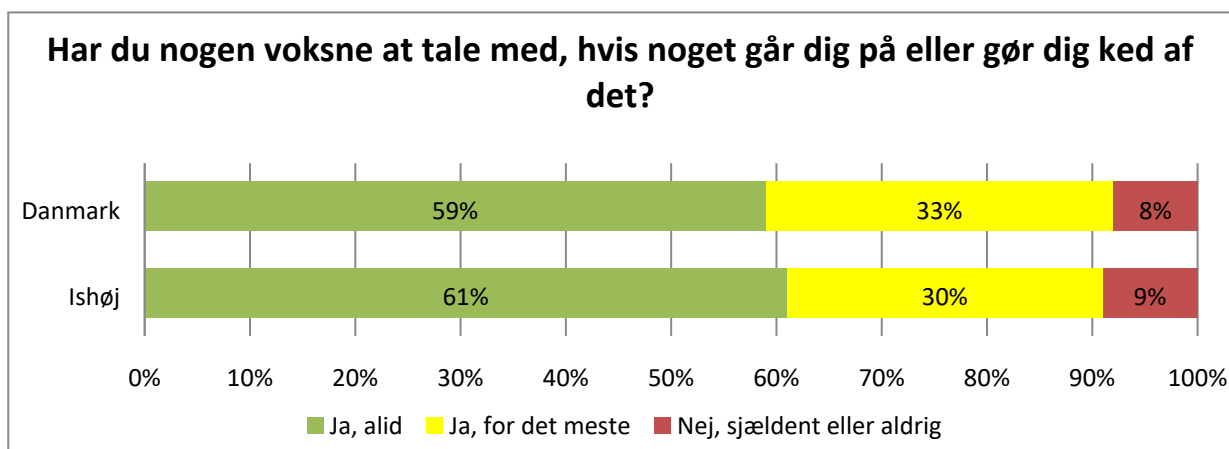
Ingen går gennem et (ungdoms)liv uden modgang. Et vigtigt perspektiv på trivsel er derfor, om eleverne oplever, at der er nogle, der er klar til at hjælpe, når der er problemer.

Som det fremgår af figuren nedenfor, er der – i forhold til resten af landet – stort set det samme antal unge i Ishøj, der sjældent eller aldrig har venner eller veninder at tale med problemer om.

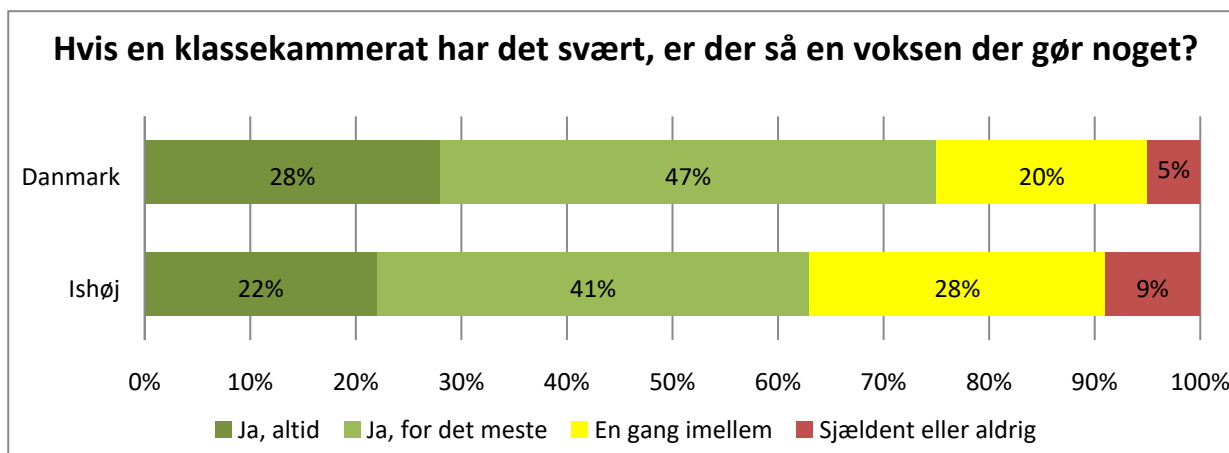
Figur 2: Ni ud af ti elever i Ishøj har venner eller veninder at tale med, når der er problemer.

Nedenfor ses det, at eleverne i Ishøj oplever, at der er hjælp at hente hos de voksne, i samme grad som elever på landsplan oplever.

Figur 3: Omtrent ni ud af ti elever angiver, at de har en voksen at tale med når de oplever problemer.

Et lidt andet mønster viser sig i et beslægtet spørgsmål, hvor der spørges ind til de voksnes handling, når klassekammerater har det svært.

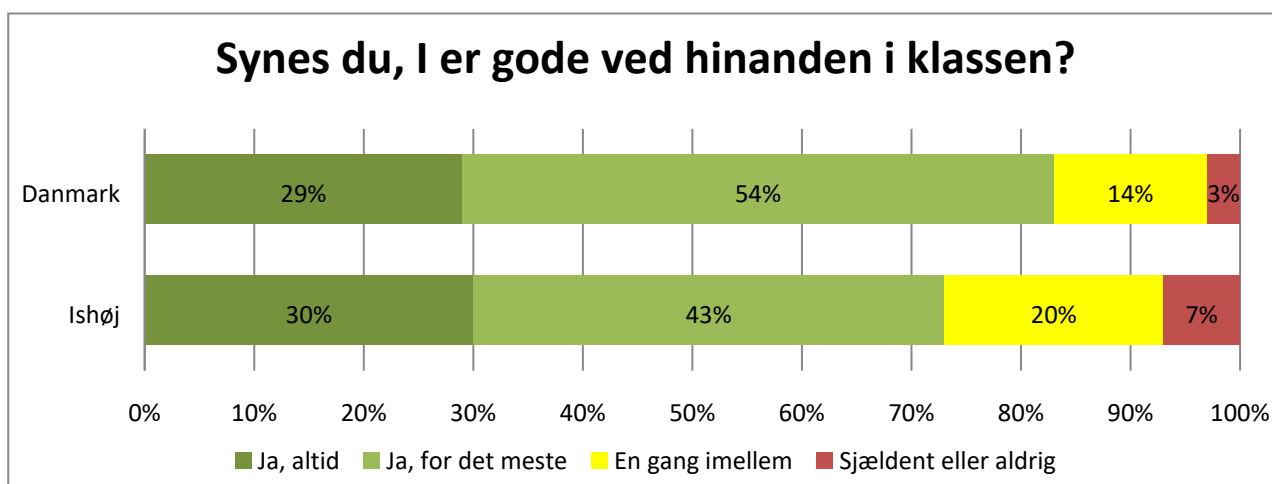
Figur 4: Omtrent hver tiende elev oplever sjældent eller aldrig at en voksen gør noget når en klassekammerat har det svært.

Adgangen til social støtte, når noget volder problemer i ungdomslivet, synes – alt i alt – at ligne det jævnaldrende oplever på landsplan, med undtagelse af oplevelsen af støtte i skolen.

Trivsel: Konflikter

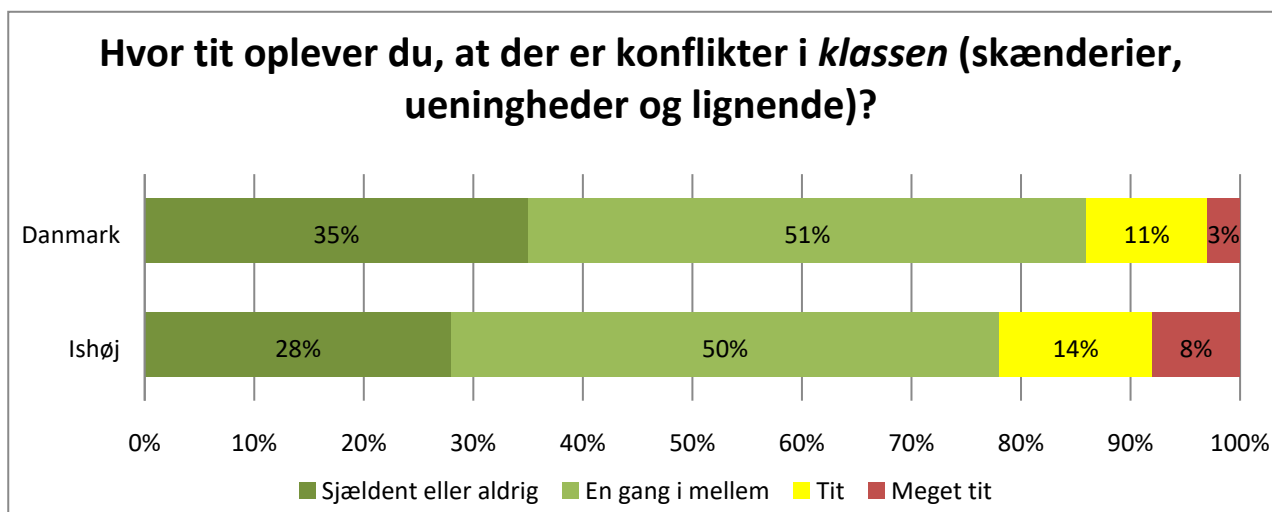
Et tredje perspektiv på (mis)trivsel er oplevelsen af konflikter, altså oplevelsen af at de sociale relationer er problemfyldte.

Det store flertal af elever oplever at man *altid* eller *for det meste* er gode ved hinanden i klassen. Men der er alligevel en del flere elever på Ishøjs skoler, end i resten af landet, der kun oplever at det er tilfældet *en gang imellem* eller *sjældent*.

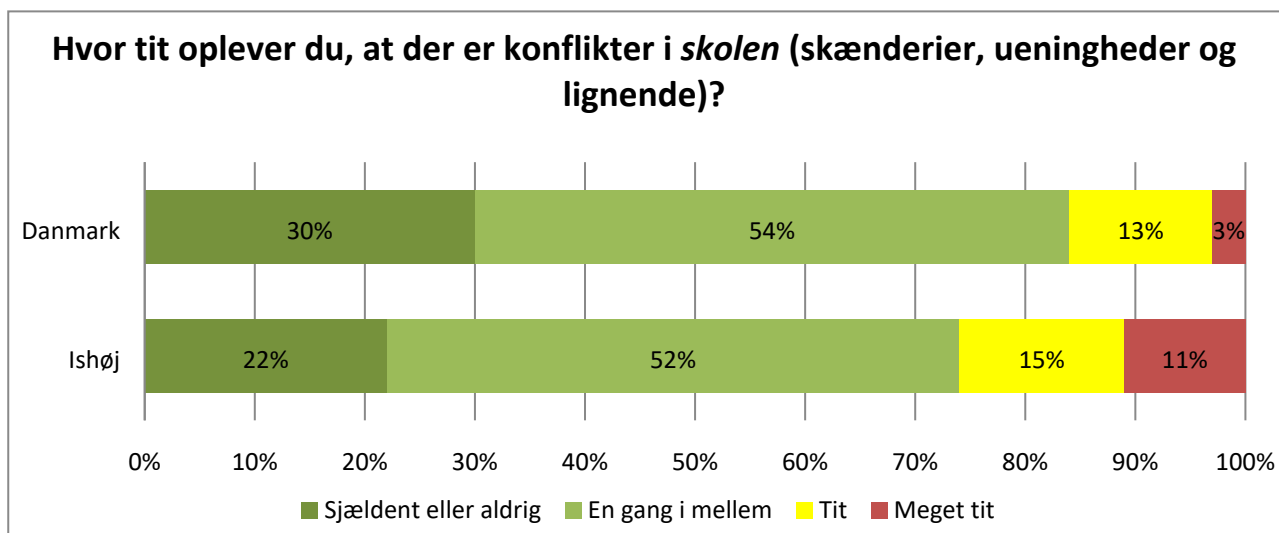
Figur 5: Ishøj ligger noget værre end landsgennemsnittet

Følgende figur viser, at en del flere elever i Ishøj oplever hyppige konflikter i klassen, end jævnaldrende elever på landsplan oplever.

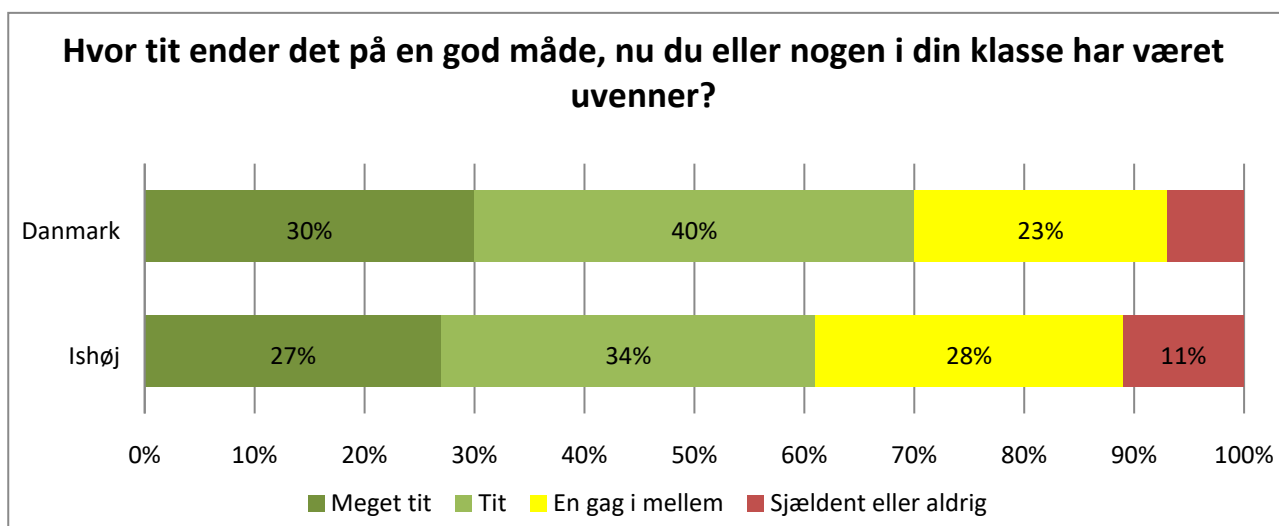
Figur 6: Konflikter i klassen opleves hyppigere i Ishøj sammenlignet med landsplan.

Samme gælder når der spørges til konflikter på skolen generelt. Her angiver omkring en fjerdel af eleverne i skolerne i Ishøj, at de *tit* eller *meget tit* oplever, at der er konflikter på skolen. Hver 10. elev tilkendegiver at det sker meget tit. Dette er mere noget højere end gennemsnittet i Danmark.

Figur 7: Andelen af elever der oplever konflikter i skolen er noget højere i Ishøj, sammenlignet med landsgennemsnittet.

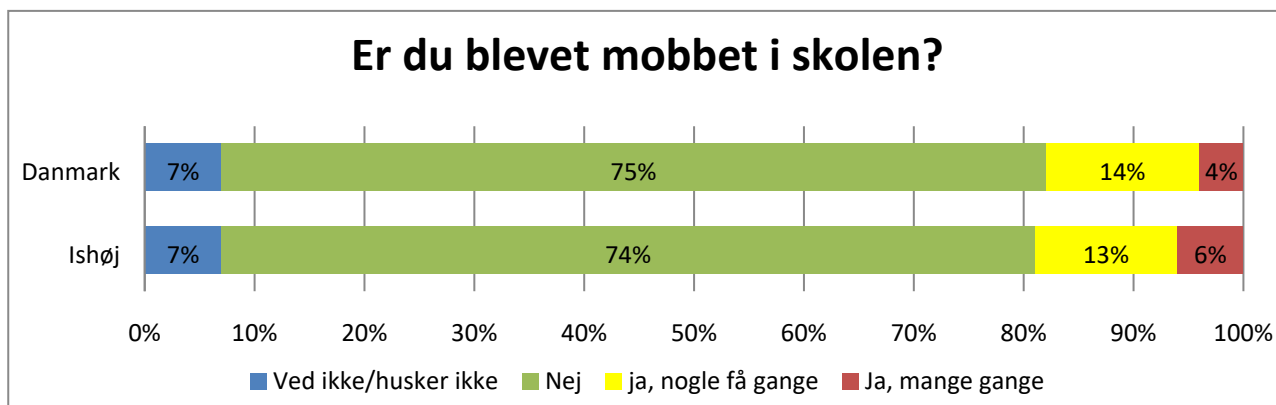
Et højt konfliktniveau er ikke nødvendigvis et problem, hvis konflikterne løses på tilfredsstillende vis, men også på dette område ligger svarene fra Ishøj lidt værre end på landsplan.

Figur 8: De fleste konflikter løses også i Ishøj, men billedet er også her, at vi klarer os lidt dårligere end på landsplan.

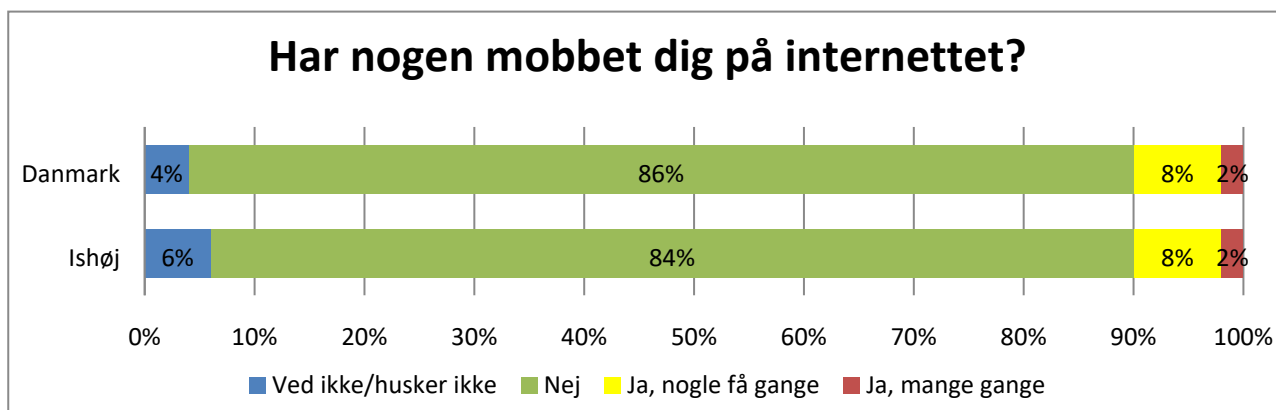
Trivsel: Mobning

Et fjerde perspektiv finder vi, når der ses på Mobning. Nedenstående figur viser, at langt de fleste elever ikke oplever at være udsat for mobning. Andelen af elever i 7. og 8. klasse i Ishøj, der svarer, at de er blevet mobbet *nogle få gange* eller *mange gange*, er på niveau med hvad eleverne i resten af Danmark svarer.

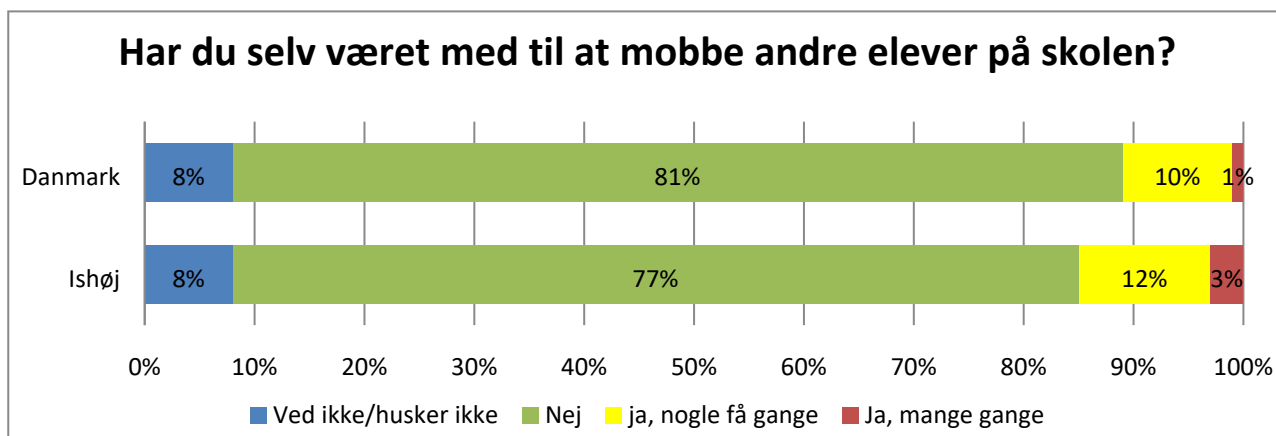
Figur 9: Udfordringen med mobning udgør ikke et større problem blandt eleverne i 7. og 8. klasse, sammenlignet med landsgennemsnittet.

Når man ser på antallet af elever, der tilkendegiver, at de har oplevet at blive mobbet på nettet, er der to centrale pointer. For det første ligner tallene for Ishøj tallene for landsgennemsnittet. En anden interessant pointe er, at den mobning, der foregår på internettet og derved er mere skjult, ikke umiddelbart synes at være et større problem end den mobning eleverne oplever i "virkeligheden", tværtimod.

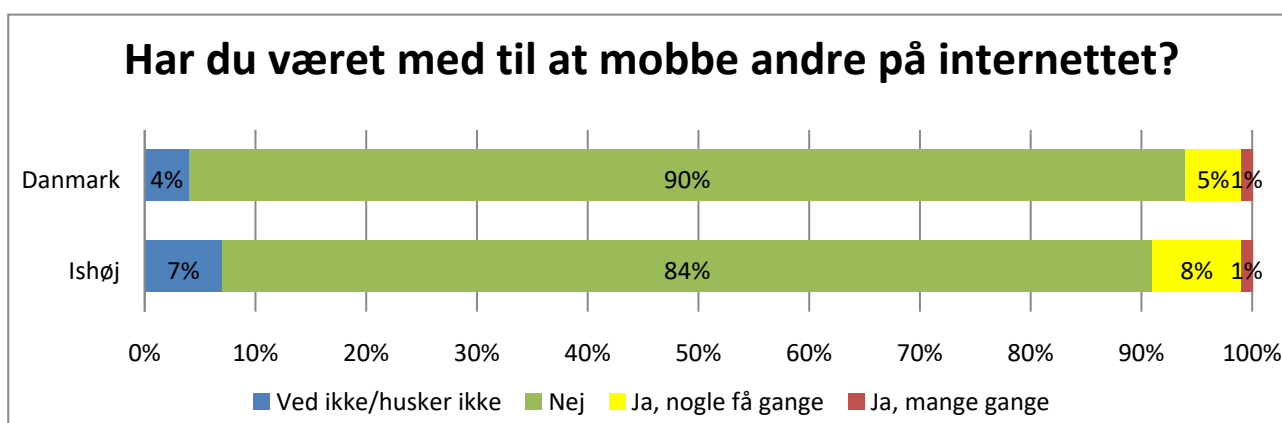
Figur 10: Antallet af elever der oplever sig mobbet på internettet er tilsyneladende mindre end antallet der oplever sig mobbet i "virkeligheden".

På spørgsmålet om hvorvidt man har været med til at mobbe andre, viser nedenstående tabel, at langt de fleste elever i 7. og 8. klasse i Ishøj, ikke har været med til at mobbe. Med få afvigelser ligner tallene for Ishøj tallene for landsgennemsnittet.

Figur 11: Langt de fleste elever svarer, at de ikke har været med til at mobbe andre elever på skolen.. Dette gælder både Ishøj og resten af Danmark.

Elevernes opfattelse af, at de i mindre grad er udsat for mobning på internettet ift. i "virkeligheden", går igen når der spørges ind til egen mobning af andre. Her falder svarene ud på samme måde: Flere svarer *ja, nogle få gange* eller *ja, mange gange*, på spørgsmålet om hvorvidt de har selv har været med til at mobbe andre elever på skolen, end de *gør* på spørgsmålet om hvorvidt de har været med til at mobbe andre på internettet.

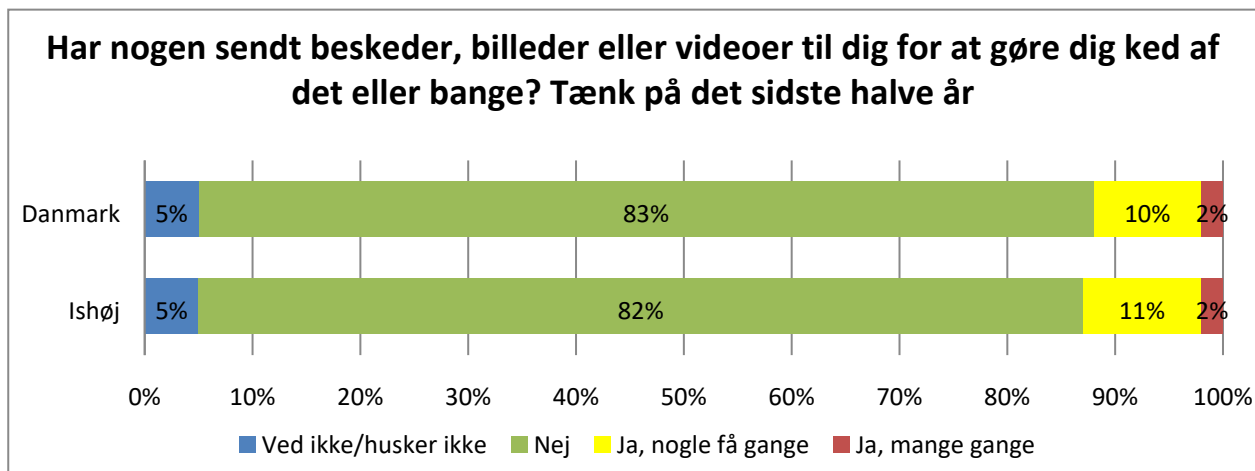

Figur 12: Langt de fleste elever svarer, at de ikke har været med til at mobbe andre på internettet.

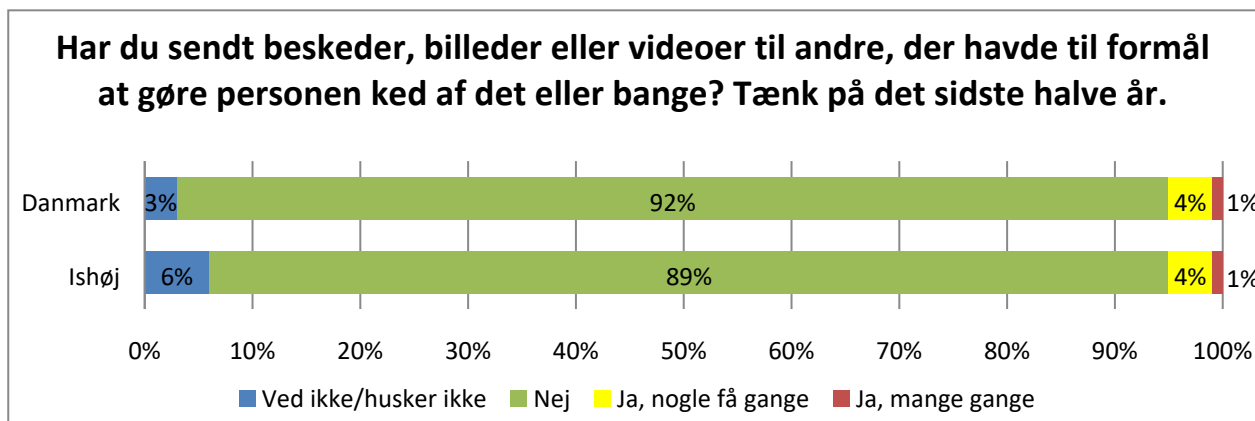
Adfærd på nettet

I takt med udbredelsen af digitale platforme og sociale medier, udspiller en større del af unges liv sig i cyberspace. De unge opfatter ikke nødvendigvis en skelnen mellem de to verdener, og venner i cyberspace kan være lige så fortrolige og betydningsfulde, som venner man har mødt ansigt til ansigt. Derfor er der i Ungeprofilundersøgelsen også en række spørgsmål om unges adfærd på nettet.

Noget af det der spørges ind til, er graden af omfanget af chikane på internettet

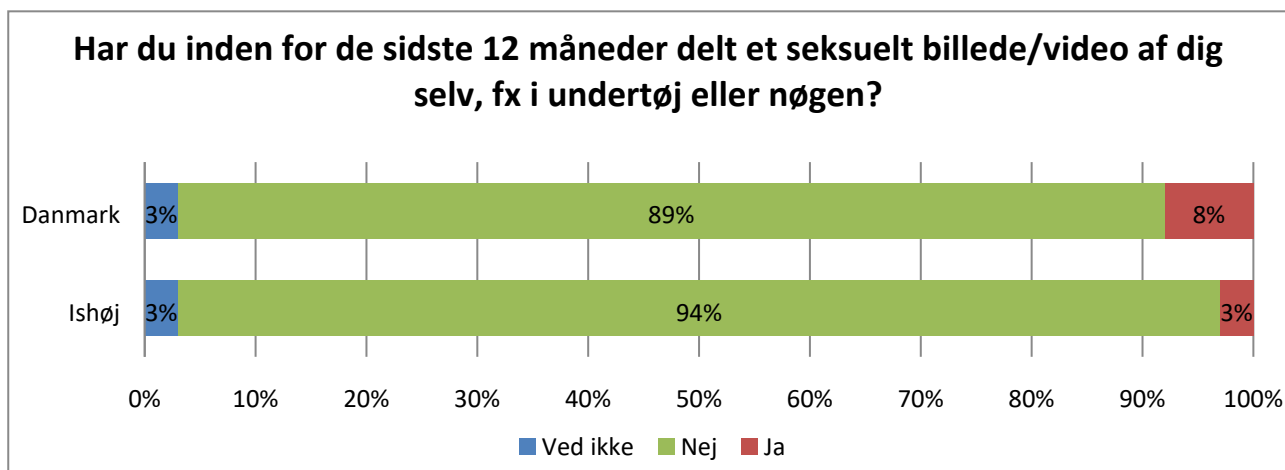

Figur 13: Konflikter, trusler, chikane og lignende kan fx udspille sig på sociale medier i form af grimme beskeder. De fleste elever oplever ikke dette – hverken i Ishøj eller på landsplan.

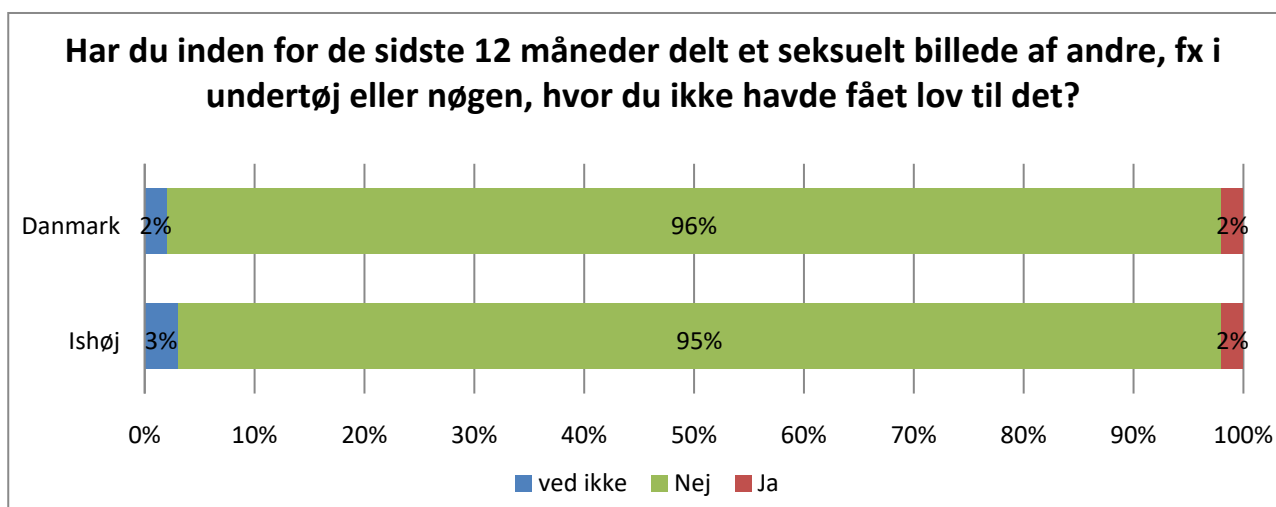
Figur 14: Langt de fleste elever, svarer ligeledes at de heller ikke selv er afsender på beskeder, billeder eller videoer med truende indhold.

Et andet område der har fyldt – og stadig fylder – meget i den offentlige debat om unges liv på nettet, er deling af billeder med seksuelt indhold. Især ”Umbrella-sagen”, hvor mere end 1000 børn og unge blev sigtet for deling af billeder og videoer med seksuelt indhold, var med til at sætte fokus på, at man ikke ”bare” kan dele billeder med seksuelt indhold uden konsekvenser.

Figur 15: Færre I Ishøj svarer ja til at have delt set seksuelt billede af sig selv, end landsgennemsnittet.

Deling af billeder ses således af og til på 7. og 8. klassetrin. Fænomenets omfang er lavere end landsgennemsnittet.

Figur 16: Billedet i Ishøj svarer til billedet på landsplan.

Der hvor deling af billeder/videoer med seksuelt indhold bliver problemfyldt (og ulovligt!) er når billederne bliver delt uden samtykke/tilladelse. Dette sker sjældnere, både i Ishøj og på landsplan.

Undersøgelsen giver os et lille indblik i en digital verden, der ikke nødvendigvis er synlig for de kommunale ledere og medarbejdere, der har med unge at gøre til dagligt. De unges digitale liv er et område med stor offentlig bevågenhed og et område, som man både i den ordinære undervisning og i SSP-undervisningen har fokus på. Umiddelbart må man på baggrund af denne

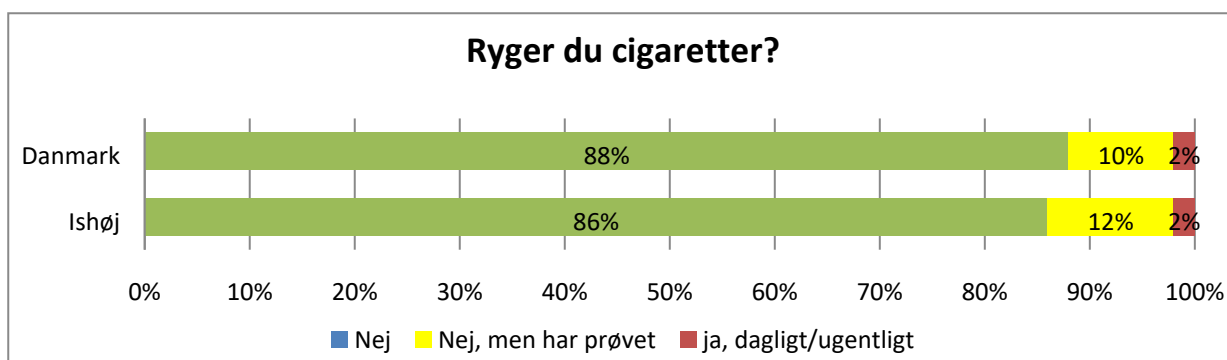
undersøgelse konkludere, at 7. og 8. klassernes adfærd på nettet i Ishøj ikke adskiller sig fra 7. og 8. klasses elever i resten af Danmark.

Risikoadfærd

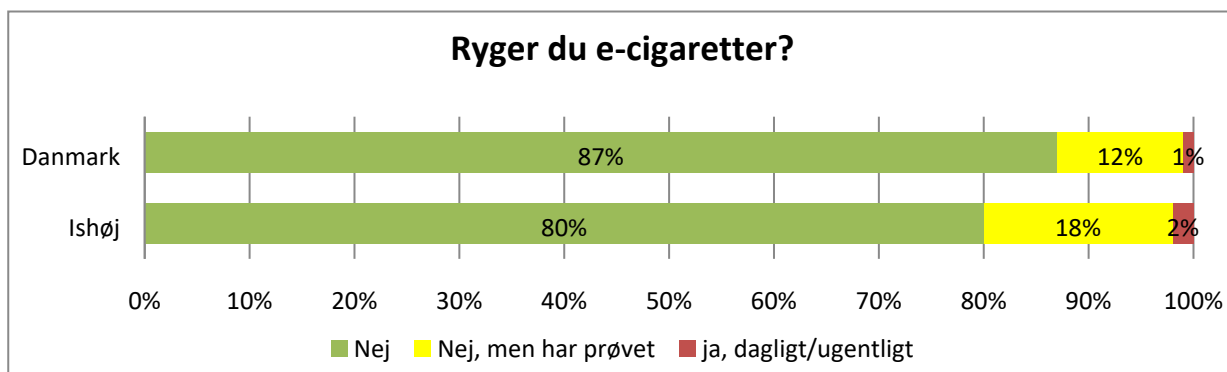
Begrebet risikoadfærd dækker over en række former for adfærd, der øger risikoen for sociale og/eller sundhedsmæssige problemer. I Ungeprofilundersøgelsen spørges der ind til forskellige former for risikoadfærd. Generelt viser undersøgelsen dog, at de fleste former for risikoadfærd ikke i noget særligt omfang er til stede i så ung en population, som 7. og 8. klasses elever udgør. I afsnittet herunder behandles de former for risikoadfærd, der oftest undersøges, nemlig tobaksrygning (herunder også e-cigaretter), alkohol, hashrygning og kriminalitet.

Tobaksrygning & e-cigaretter

14 % af eleverne har prøvet at ryge en cigaret. Kun godt 2 % angiver at ryge ugentligt eller dagligt, hvilket ikke adskiller sig fra resultaterne på landsplan. Der er lidt flere elever der har prøvet at ryge e-cigaretter. Der er ca. 2 % af eleverne, der angiver at ryge e-cigaretter ugentligt eller dagligt.

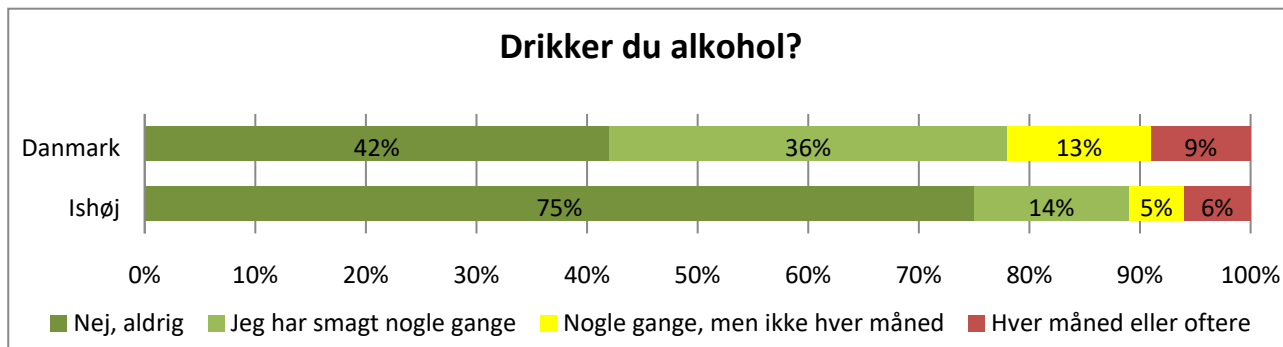
Figur 17: Andelen af unge i Ishøj, der ryger dagligt eller ugentligt, er på niveau med landsgennemsnittet.

Figur 18: Andelen af unge i Ishøj, der ryger e-cigaretter dagligt eller ugentligt, er ca. på niveau med landsgennemsnittet. Der er dog lidt flere elever i Ishøj, der har prøvet at ryge e-cigaretter.

Alkohol

Ungeprofilundersøgelsen har en række forskellige spørgsmål om unges forbrug af alkohol fuldskab og lignende. På samtlige spørgsmål placerer Ishøj sig under landsgennemsnittet. Således har 75 % aldrig drukket noget der indeholder alkohol, mod 42 % på landsplan. Ligeledes udtrykker flere elever negative holdninger til alkohol. Forældre til unge i Ishøj tillader også i markant mindre grad, at de unge drikker, end de ses i resten af landet. De unges forklaringer på, hvorfor de vælger ikke at drikke, adskiller sig også i høj grad fra resten af landet, da markant flere svarer ”pga. min religion”, mens færre angiver, at de ikke synes, de er gamle nok.

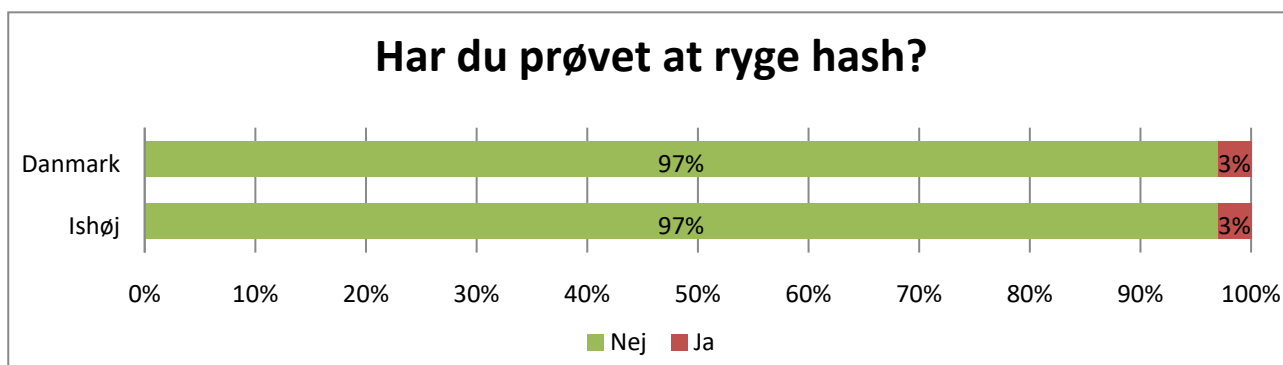

Figur 19: Andelen af unge i Ishøj, der aldrig har smagt alkohol, er markant lavere end i resten af landet.

Det er oplagt at konkludere, at risikoadfærd i form af alkoholforbrug er markant mindre udbredt i Ishøj pga. muslimske borgeres religiøst begrundede holdninger til alkohol.

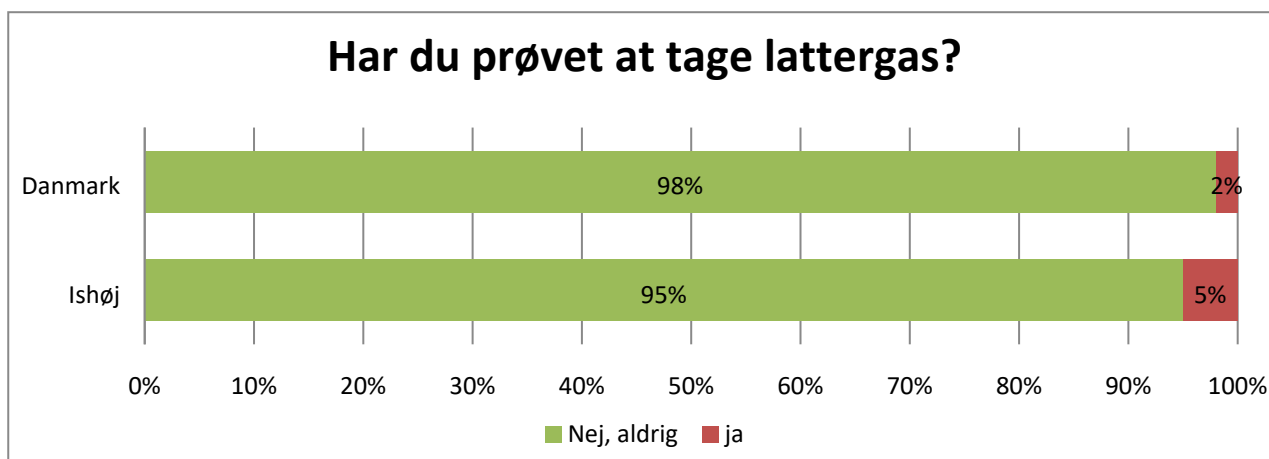
Hash & lattergas

Kun 3 % af eleverne i Ishøj svarer, at de har prøvet at ryge hash, marihuana, pot eller skunk. Dette afviger ikke fra landsgennemsnittet. Dette er ikke overraskende, da hashforbruget typisk er yderst begrænset i denne aldersgruppe. Generelt må man nok sige, at en mere præcis vurdering af hashforbruget blandt Ishøjs unge kræver, at en ældre målgruppe undersøges end det er tilfældet i denne Ungeprofilundersøgelse.

Figur 20: Andelen af unge i Ishøj, der har prøvet at ryge hash er på niveau med landsgennemsnittet.

De sidste par år er unges forbrug af lattergas kommet i offentlighedens søgelys. Det skyldes dels, at der indtil for nylig ikke var nogen lovgivning på området, dels at det i perioder er meget synligt i gadebilledet når en gruppe unge mennesker har "festet" og efterladt store mængder af gas ampuller. Langt de fleste elever har ikke selv stiftet bekendtskab med lattergas, men nedenstående tabel viser, at en større andel af eleverne i 7. og 8. klasse i Ishøj har prøvet at tage lattergas sammenlignet med landsgennemsnittet.

Figur 21: Andelen af unge 7. og 8. klasse i Ishøj, der har prøvet at tage lattergas, er en anelse højere end i resten af landet.

Kriminalitet

Eleverne bliver i undersøgelsen spurgt, om de har begået forskellige former for ungdomskriminalitet. Som det fremgår af tabellen herunder, er det store antal af elever i 7. og 8. klasse lovlydige. Forskellene på elever i Ishøj og elever fra resten af landet er ganske små, når vi ser på ungdomskriminaliteten. Det at "slå nogen hvor det ikke var for sjov" og at have været i kontakt med politiet" er de eneste områder, hvor forskellen er større end et procentpoint i negativ retning.

Så mange elever i 7. & 8. klasse har <i>ikke</i> ...	Ishøj	Danmark
...taget noget fra deres forældre uden at få lov	87%	80%
...stjålet penge tøj eller andet fra andre end deres forældre	95%	95%
...stjålet varer i en butik uden at betale	93%	94%
...med vilje ødelagt ting de ikke selv ejer	89%	90%
...lavet graffiti uden tilladelse	95%	96%
...brudt ind eller forsøgt at bryde ind i en lejlighed, et værelse, et hus eller lignende for at tage noget	98%	98%
...ved hjælp af trusler eller tvang taget noget eller forsøgt at tage noget	97%	97%
...taget imod, købt eller videresolgt noget, som de vidste eller troede var stjålet	95%	96%
...slået nogen, hvor det ikke var for sjov	88%	91%
...været i kontakt med politiet på grund af noget ulovligt de havde gjort?	91%	96%

Kriminalitet er således på ingen måde normal adfærd blandt 7. og 8. classes elever i Ishøj (eller i Danmark generelt). Kriminaliteten begås tværtimod af en lille minoritet – og begynder desuden først rigtigt at komme til udtryk, når de unge er lidt ældre end de er i 7. og 8. klasse. Indsatser rettet mod elever i folkeskolen må således i høj grad ses som forebyggende, og fx have fokus på tegn på mistrivsel end på kriminalitet som sådan.

Omvendt bør den lille minoritet, der rent faktisk begår kriminalitet allerede i 7. og 8. klasse, måske vække en særlig opmærksomhed fra kommunens side, da det ikke "blot" er normal ungdomsadfærd, men tværtimod udtryk for en ret ualmindelig opførsel.

Opsummering

Det overordnede billede, de SSP-relevante data fra Ungeprofilundersøgelsen tegner, er ikke så overraskende: De fleste har et godt ungdomsliv, men flere unge oplever problemer, end der ses på landsplan.

I 7. og 8. klasse er det kun en meget lille minoritet, der er involveret i kriminalitet og anden risikoadfærd. Det gælder i forhold til

- Uhensigtsmæssig adfærd på nettet
- Kriminalitet
- Hashmisbrug
- Rygning
- Alkohol - hvor Ishøjs unge er markant mere tilbageholdende end unge i resten af landet

Alvorlige sociale problemer som kriminalitet og misbrug kan således stadig forebygges, hvis vi får fat i eleverne, mens de er i denne aldersgruppe.

Undersøgelsen peger også på en retning, når der skal tages stilling til, hvordan vi kunne lykkes bedre med forebyggelsen: Relativt mange elever på 7. og 8. klassetrin oplever et problematisk socialt miljø i skolen. Problemerne varierer fra skole til skole og fra klasse til klasse, men at bidrage til at styrke det sociale miljø i skolerne, må siges at være et oplagt fokusområde for SSP-samarbejdet på de enkelte skoler de kommende år. Dette gælder ikke mindst, da nyere kriminologisk forskning peger, at skoletrivsel er en af de mest afgørende faktorer, hvis man ønsker en tidlig og effektiv kriminalitetsforebyggende indsats.